

Стаття посвячена правовому регулюванню трудових отношений, проблеме и необходимости определения пределов между централизованным и локальным способами правового регулирования.

Ключевые слова: правовое регулирование, пределы правового регулирования, централизованное регулирование, локальное регулирование трудовых отношений.

Glushchenko Y.M. On the question of the limits of legal regulation of labor relations. – Article.

Article is devoted to the legal regulation of labor relations, problem and the need to identify the boundaries between centralized and local methods of legal regulation.

Key words: regulation, limits of regulation, centralized regulation, local regulation of labor relations.

УДК 349.3:369.5

О.В. Горбатенко,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри історії і права Донецького національного
технічного університету

ВИДИ ПРАВОВІДНОСИН ІЗ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ

У статті досліджено правовідносини та їхні види у сфері соціального забезпечення та пенсійного страхування в умовах реформування пенсійної системи. Визнано страховий випадок як підставу виникнення правовідносин із загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, і у зв'язку з цим можливість класифікувати їх на обов'язкові та добровільні. Запропонована класифікація соціально-забезпечувальних відносин за організаційно-правовою формою соціального забезпечення з урахуванням недержавного соціального забезпечення через недержавні пенсійні фонди, банківські установи, недержавні соціальні заклади.

Ключові слова: соціальне забезпечення, критерії класифікації соціально-забезпечувальних відносин, види правовідносин із соціального забезпечення, види правовідносин із загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

В Україні, що позиціонується як соціальна та правова держава, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Тим самим право на соціальний захист віднесене до основоположних прав і свобод. Це право гарантується, зок-

рема, загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ й організацій.

З прийняттям законів України Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [1] і «Про недержавне пенсійне забезпечення» [2] розпочато впровадження пенсійної системи, сутність якої полягає у переході до трирівневої пенсійної системи. Здійснення пенсійної реформи було спрямовано на: підвищення рівня життя пенсіонерів; встановлення залежності розмірів пенсій від заробітної плати, на яку нараховуються страхові внески, і страхового стажу; забезпечення фінансової стабільності пенсійної системи; заохочення громадян до заощадження коштів на старість; диверсифікацію джерел фінансування пенсій за рахунок внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування й обов'язкових і добровільних пенсійних накопичень; створення ефективної та більш дієвої системи адміністративного управління в пенсійному забезпеченні.

Об'єктивна необхідність системної пенсійної реформи зумовлена тим, що абсолютна монополія держави у сфері пенсійного забезпечення не виправдала себе. Отже, актуальним є пошук шляхів реформування пенсійної системи, які визначені в Законі України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» [3]. Успішне проведення реформування пенсійної системи неможливе без дослідження правовідносин і їхніх видів у сфері пенсійного забезпечення та пенсійного страхування.

Вивченням цієї проблематики займались А.Д. Зайкін [4], Н.Б. Болотіна [5], І.М. Сирота [6], С.М. Прилипко [7], Б.І. Сташків [8], Н.М. Стаховська [9], О.Є. Мачульська [10] та ін. Проте стрімкий розвиток законодавства з пенсійного забезпечення потребує подальшого вивчення даного питання.

Метою даної статті є дослідження правовідносин і їхніх видів у сфері соціального забезпечення та пенсійного страхування в умовах реформування пенсійної системи, удосконалення чинного законодавства у цій сфері.

Правовідносини із загальнообов'язкового державного пенсійного страхування можна визначити як врегульовані нормами права соціального забезпечення суспільні відносини, що виникають між суб'єктами системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування щодо надання матеріального забезпечення і соціальних послуг за рахунок Пенсійного та Накопичувального фондів України, які формуються шляхом сплати страхових внесків роботодавцями, застрахованими особами, а також з інших джерел, передбачених законом.

Страховий випадок як реалізація соціального ризику в якості підстави виникнення правовідносин із загальнообов'язкового державного пенсійного страхування може передбачатися законом або договором. У зв'язку з цим правовідносини із загальнообов'язкового державного пенсійного страхування можна класифікувати на обов'язкові та добровільні.

В основу обов'язкових правовідносин із загальнообов'язкового державного пенсійного страхування покладено розподільчі солідарні принципи.

Розподільча система здійснюється в обов'язковому порядку і може ефективно функціонувати тільки на державному (публічному) рівні, у той час як накопичувальна система у пенсійному страхуванні передбачає індивідуалізацію страхових внесків і функціонування на приватних (договірних, добровільних) засадах.

Обов'язкові правовідносини із загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, у свою чергу, можна поділити на два види. По-перше, це ті відносини, що виникають за законом незалежно від волевиявлення особи. Йдеться про випадки, коли особа відповідно до закону підлягає обов'язковому пенсійному страхуванню. По-друге, це відносини із загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, які виникають тільки за наявності добровільного волевиявлення. Наприклад, відповідно до чинного законодавства громадяни України, які працюють за межами України, можуть добровільно вступати у правовідносини із загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та сплачувати страхові внески у бюджет Пенсійного фонду України.

Коло осіб, які в обов'язковому порядку підлягають державному пенсійному страхуванню визначено ст. 11 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [1].

Згідно зі ст. 12 вищезазначеного Закону в добровільному порядку мають право брати участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування особи, які досягли 16-річного віку та не належать до кола осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню відповідно до статті 11 Закону, у тому числі іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають або працюють за межами України, якщо інше не встановлено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [1].

Зазначені особи можуть брати добровільну участь у солідарній чи в накопичувальній системах пенсійного страхування або одночасно в обох системах. Ці особи беруть добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування протягом терміну, визначеного в договорі про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, але не менше одного року.

Правова природа правовідносин із договірною (добровільною) соціально-забезпечувальною є соціально-забезпечувальною, в ній відображається єдність приватних і публічних засад, притаманних галузі права соціального забезпечення. Якщо ж відносини із добровільного договірною соціального забезпечення вивести за межі цивільного права, то це буде свідчити про панування приватних засад, правове регулювання цивільно-правовими методами. А відтак, державне втручання (публічні засади) та державні гарантії прав у добровільних системах практично виключаються.

Обов'язковими та добровільними можуть бути професійні пенсійні системи. В Україні до цього часу не прийнято Закон про професійні пенсійні системи.

Виходячи з характеру та цілей правовідносин, всі правовідносини із соціального забезпечення поділяються на три види: 1) основні матеріальні правовідносини з виплати призначених пенсій, допомог, соціальних компенсацій і надання соціальних послуг; 2) передуючі, як правило, основним процедурні правовідносини із встановлення юридичних фактів, їхнього складу для права на певний вид соціального забезпечення та призначення цього забезпечення або відмова в ньому; 3) процесуальні правовідносини із вирішення спорів про соціальне забезпечення [11, с. 63].

Як основних матеріальних, так і передуючих ним процедурних правовідносин може бути стільки, скільки існує видів пенсій, допомог, компенсацій і послуг, оскільки кожний вид забезпечення та реалізація права на нього характеризують об'єкти цих правовідносин.

Усі ці види правовідносин визначаються основним юридичним фактом, що встановлюється у попередньому відповідному процедурному правовідношенні: правом громадянина (сім'ї) на певний вид і розмір пенсії. І тут автор поділяє відповідну точку зору А.Д. Зайкіна [4] та В.А. Тарасової [12]. Однак В.С. Андреев вважає, що призначення пенсії має місце тільки у випадку, якщо в особи виникло пенсійне правовідношення [13, с.15]. На думку автора, у даному випадку змішується виникнення права на пенсію з виникненням пенсійного правовідношення. Саме в пенсійному правовідношенні фактично реалізується право на пенсію, а у передуючому йому процедурному правовідношенні лише встановлюється наявність у громадянина (сім'ї) цього права і призначається пенсія. При цьому виплата призначеної пенсії відбувається з моменту фактичної появи у громадянина (сім'ї) такого права, якщо він (сім'я) звернувся за призначенням пенсії з усіма необхідними документами не пізніше трьох місяців з дня виникнення цього права. Якщо звернення відбулося пізніше, то виплата пенсії провадиться з дня звернення за її призначенням.

Основні матеріальні правовідносини, як відзначає О.Є. Мачульська, є «ядром» усієї системи правовідносин із соціального забезпечення [10, с.52].

У сучасній теорії права соціального забезпечення збереглася раніше застосовувана класифікація основних соціально-забезпечувальних відносин залежно від об'єкту (предмету) на відносини із соціального забезпечення громадян у грошовій формі (пенсійні відносини, відносини із забезпечення допомогоюми, соціальними компенсаціями) і відносини із натурального надання соціального забезпечення (відносини із надання соціальних послуг і натуральних форм утримання, медичне обслуговування) [14, с.125].

У свій час така класифікація була обґрунтованою, самодостатньою і впливала з характеру єдиної державної системи соціального забезпечення. На сучасному етапі цієї класифікації явно недостатньо, з'явилася необхідність у новій, основаній на інших критеріях, а саме організаційно-правових формах соціального забезпечення. Інакше у попередній класифікації в одній групі соціально-забезпечувальних відносин опиняються різнорідні за своєю природою відносини. Так, одні й ті самі відносини із за-

безпечення допомогою можуть ґрунтуватися як на страхових засадах (допомога із тимчасової непрацездатності та ін.), так і на засадах соціальної допомоги (допомоги малозабезпеченим сім'ям та ін.). Порядок реалізації права на допомогу залежить не від форми надання (грошова або натуральна), а від природи відносин.

У сучасній навчальній літературі традиційною є класифікація соціально-забезпечувальних відносин за об'єктом (предметом): відносини, що виникають у зв'язку з наданням грошових виплат, натуральним забезпеченням, наданням соціальних послуг, наданням окремим категоріям громадян заходів соціальної підтримки. Також пропонується класифікація залежно від організаційно-правових форм соціального забезпечення. Відповідно виділяють відносини із обов'язкового соціального страхування і відносини із державного соціального забезпечення. Існує й класифікація відносин із соціального забезпечення за суб'єктивним складом отримувачів (інваліди, безробітні та ін.) і за рівнем надання соціальних благ.

М.В. Лушнікова і А.М. Лушніков пропонують поділити соціально-забезпечувальні відносини залежно від їхньої природи на три основні види: соціально-страхові; відносини із соціальної допомоги (і соціальному обслуговуванню), а також відносини із державного соціального забезпечення. На думку вчених, така класифікація відносин урахує об'єктивний процес ускладнення системи правового регулювання соціального забезпечення, а саме спеціалізацію і відносне відокремлення правових режимів організаційно-правових форм соціального забезпечення [15, с.524].

На думку автора, такий критерій як організаційно-правова форма соціального забезпечення є найбільш прийнятним для класифікації основних соціально-забезпечувальних відносин. Однак запропонована вище класифікація соціально-забезпечувальних відносин, на думку автора, є неповною. У ній не враховується така організаційно-правова форма соціального забезпечення як недержавне соціальне забезпечення через недержавні пенсійні фонди, банківські установи, недержавні соціальні заклади. У свою чергу кожен із зазначених видів соціально-забезпечувальних відносин може класифікуватися і за підставами і порядком надання соціального забезпечення на обов'язкові (державні) і добровільні (додаткові), за рівнем правового регулювання: державний, регіональний і локальний.

Правовідносини із загальнообов'язкового державного пенсійного страхування залежно від виду пенсії можна поділити, наприклад, на правовідносини із забезпечення пенсіями за віком, правовідносини із забезпечення пенсіями по інвалідності та у зв'язку з втратою годувальника; за суб'єктною ознакою - на правовідносини, що виникають між застрахованою особою і страхувальником, між застрахованим і територіальним органом Пенсійного фонду України тощо.

У зв'язку з цим, доцільно було б виділяти наступні види соціально-забезпечувальних відносин залежно від організаційно-правової форми соціального забезпечення: 1) відносини із загальнообов'язкового державного соціального страхування; 2) відносини із державної соціальної допомоги і

соціального обслуговування; 3) відносини із державного соціального забезпечення; 4) відносини із недержавного соціального забезпечення.

Як вже зазначалось, в Україні відбувається реформування пенсійної системи. Під час реалізації пенсійної системи вдалося досягти певних позитивних перетворень. Зокрема, в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування: установлено мінімальну пенсійну виплату на рівні не нижче ніж прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність, що дало змогу виконати в повному обсязі вимоги статті 46 Конституції України; забезпечено призначення пенсій на підставі даних системи персоналізованого обліку; зменшено обсяг пільг за сплати страхових внесків і законодавчо розмежовано системи сплати податків і страхових внесків; за рахунок коштів Державного бюджету України здійснюється сплата страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування за осіб, які проходять строкову військову службу у Збройних Силах України; за осіб, які відповідно до законів отримують допомогу по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку; за осіб, які здійснюють нагляд за дитиною-інвалідом, а також за непрацюючих працездатних осіб, які здійснюють догляд за інвалідом I групи або престарілим; впроваджено єдиний соціальний внесок.

У 2009 році спрощено механізм добровільної участі у пенсійній системі осіб, які працюють за межами України. Зокрема, особи, які виявили бажання брати добровільну участь у пенсійному страхуванні, можуть звернутися до Пенсійного фонду України, в тому числі через мережу Інтернет, або направити необхідні документи поштою.

Незважаючи на реалізацію зазначених та деяких інших положень пенсійного реформування з удосконалення солідарної пенсійної системи та започаткування недержавного пенсійного забезпечення, на сьогодні в Україні утворилася складна ситуація з функціонуванням пенсійної системи. Небезпечним за наслідками став крах сподівань на те, що пенсійна реформа стимулюватиме населення до участі в пенсійному страхуванні. За перший рік реформи середньооблікова чисельність застрахованих осіб зменшилася на 1,7 млн. осіб (15,1 млн осіб у 2004 р. проти 16,8 млн у 2003 р.), а рівень участі знизився з 83,5 до 74,5% зайнятого населення. При цьому скорочення контингенту застрахованих осіб відбулося за рахунок зменшення кількості найманих працівників (з 16 млн до 14,1 млн осіб), від яких внески надходять значно стабільніше і в більшому розмірі, ніж від самозайнятих [16, с.29].

Суттєво недостатньою є диференціація розмірів пенсії залежно від тривалості страхового стажу тих категорій пенсіонерів, основний розмір пенсії яких не перевищує прожиткового мінімуму, визначеного для осіб, які втратили працездатність.

Донині зберігаються диспропорції у розмірах пенсій, призначених у різні роки, обумовлені існуючими механізмами обчислення пенсій, а також збереженням для окремих категорій громадян спеціальних пенсійних про-

грам (за професійною ознакою), якими встановлені умови пенсійного забезпечення, відмінні від загальних.

Потребує правового регулювання реалізація громадянами України права на отримання пенсії у разі виїзду на постійне місце проживання до країн, з якими Україною не укладено міжнародні договори у сфері пенсійного забезпечення. Набуває гостроти питання збереження документів про стаж та заробіток, особливо при ліквідації підприємств, установ, організацій.

Стан пенсійної реформи та перспективи її розвитку великою мірою визначаються демографічною ситуацією. Хоча в останні роки рівень старіння дещо знизився через підвищення народжуваності, в найближчі роки процес старіння населення прискориться (за прогнозними розрахунками, протягом 2011-2015 років середньорічна чисельність наявного населення України буде зменшуватися приблизно на 160 тис. осіб щороку (з 45,73 млн. осіб - у 2011 році до 45,09 млн. осіб - у 2015 році) [17].

Ще одним чинником, який негативно впливає на пенсійну систему, є те, що більше половини економічного обороту, а отже і заробітної, плати перебуває в тіньовому секторі економіки, з якої не сплачуються страхові внески до Пенсійного фонду України. Вже звичним явищем є заборгованість з виплати зарплати та зі сплати страхових внесків. На січень 2012 року залишаються невиплченими 977,4 млн гривень зарплати. Це впливає не тільки на матеріальний стан працюючих громадян, а й на стан надходження страхових внесків до Пенсійного фонду України та розміри пенсій [18].

За період дії Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» недержавні пенсії не стали масовим додатковим видом соціальних гарантій працівників як майбутніх пенсіонерів. Працездатне населення практично не виявляє власної ініціативи щодо участі в недержавному пенсійному забезпеченні, не маючи довіри та мотивації до цього. У системі недержавного пенсійного забезпечення серед вкладників спостерігається тенденція до скорочення або тимчасового припинення сплати внесків на користь учасників, що спричинена нестабільною економічною ситуацією.

Серед основних причин повільного розвитку недержавного пенсійного забезпечення слід виділити: відсутність розвинутого фінансового ринку, і як наслідок, обмежений вибір фінансових інструментів, придатних для інвестування в них пенсійних коштів, відставання розвитку ринку капіталу від потреб інституційних інвесторів; незацікавленість роботодавців у фінансуванні добровільних пенсійних програм для працівників; надто високий розмір адміністративних видатків у недержавних пенсійних фондах; недосконалість і непрозорість системи розкриття інформації для учасників, зокрема про реальних власників установ, що надають послуги у системі накопичувального пенсійного забезпечення (банки, компанії з управління активами, адміністратори недержавних пенсійних фондів); низький рівень і недостатність фінансування роз'яснювальної роботи щодо змісту та ролі цієї пенсійної системи.

За таких умов необхідними є нові заходи законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи, не передбачені законами України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» і «Про недержавне пенсійне забезпечення».

Отже, підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що реалізація положень пенсійної реформи обумовила появу нових видів пенсійних правовідносин, а також зміну характеру та деяких ознак вже існуючих правовідносин. Пенсійні правовідносини набули страхової якості, поступово втрачаючи аліментарний характер. Це призводить до суттєвих змін підстав виникнення й існування елементів пенсійних правовідносин усіх видів: розширюється коло суб'єктів, змінюється обсяг та ознаки їхніх прав і обов'язків, з'являються нові підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин, поряд з обов'язковими з'являються й недержавні (необов'язкові) види пенсійного забезпечення тощо.

Література:

1. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003р. № 1058-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1058-15/page>. - Назва з екрану.
2. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09.07.2003р. № 1057-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1057-15/>. - Назва з екрану.
3. Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи: Закон України від 08.07.2011р. № 3668-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3668-17>. - Назва з екрану.
4. Зайкин А.Д. Правоотношения по пенсионному обеспечению / А.Д. Зайкин. - М. : Изд-во Москов. ун-та, 1974. – 191 с.
5. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту України : навчальний посібник / Н.Б. Болотіна. – К. : Знання, 2005. – 615 с.
6. Сирота І.М. Право соціального забезпечення в Україні : підручник / І.М. Сирота. – [Вид. восьме]. – Х. : Одиссей, 2010. – 408 с.
7. Прилипка С.Н. Правоотношение по праву социального обеспечения / С.Н. Прилипка // Проблемы законности : респ. міжвід. наук. зб. – Вип. 58. – Х. : НЮАУ, 2003. – С. 61-70.
8. Шашків Б.І. Теорія права соціального забезпечення: навчальний посібник / Б.І. Шашків. – К. : Знання, 2005. – 405 с.
9. Стаховська Н.М. Відносини в праві соціального забезпечення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: за спец. 12.00.05 «Трудове право; право соціального забезпечення» / Н.М. Стаховська. – К., 2000. - 21 с.
10. Мачульская Е.Е. Право социального обеспечения : учебное пособие / Е.Е. Мачульская. – М. : Книжный мир, 1999. – 240 с.
11. Право социального обеспечения : учебник / под ред. К.Н. Гусова. – М. : Проспект, 2001. – 328 с.

12. Тарасова В.А. Юридические факты в области пенсионного обеспечения / В.А. Тарасова. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1974. – 105 с.
13. Андреев В.С. Право социального обеспечения в СССР : учебник / В.С. Андреев. – [2 изд., доп. и перераб.]. – М. : Юридическая литература, 1987. – 352 с.
14. Право социального обеспечения России / под ред. К.Н. Гусова. – М. : Проспект, 2008. – 640 с.
15. Лушникова М.В. Курс права социального обеспечения / М.В. Лушникова, А.М. Лушников. – [2-е изд., доп.]. – М. : Юстицинформ, 2009. – 656 с.
16. Закражевський В. Система загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні. Проблеми та шляхи розвитку / В. Закражевський // Соціальна політика. – 2006. – №2. – С.27-34.
17. Рекомендації парламентських слухань на тему: «Стан проведення пенсійної реформи та шляхи її вдосконалення»: Схвалено постановою Верховної Ради України від 5 квітня 2011 р. №3188-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3188-VI>. – Назва з екрану.
18. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Статистична інформація [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. – Назва з екрану.

Горбатенко О.В. Види правоотношений по общеобязательному государственному пенсионному страхованию в условиях реформирования пенсионной системы.

Исследованы правоотношения и их виды в сфере социального обеспечения и пенсионного страхования в условиях реформирования пенсионной системы. Страховой случай признан основанием возникновения правоотношений по общеобязательному государственному пенсионному страхованию, что дало возможность классифицировать их на обязательные и добровольные. Предложена классификация социально-обеспечивающих отношений по организационно-правовой форме социального обеспечения с учетом негосударственного социального обеспечения через негосударственные пенсионные фонды, банковские учреждения, негосударственные социальные учреждения.

Ключевые слова: социальное обеспечение, критерии классификации социально-обеспечивающих отношений, виды правоотношений по социальному обеспечению, виды правоотношений по общеобязательному государственному пенсионному страхованию.

Gorbatenko O.V. Types of legal relationships with compulsory state pension insurance under the reform of the pension system.

The article examines the legal relationship and their types in the sphere of social provision and pension insurance in reform of the pension system. The insurance case recognised as the basis of legal relationships with compulsory

state pension insurance, and in connection with the opportunity classify them into mandatory and voluntary. The classification of social provision relations in the organizational - legal form of social provision including private social provision through non-governmental pension funds, banks, private social institutions.

Keywords: social provision, classification criteria of social provision relations, types of relationships with social provision, types of relationships with the compulsory state pension insurance.

УДК 342.95:351.74

В.В. Гостєв,
*к.ю.н., доцент кафедри правознавства
Східноукраїнського національного
університету ім. В. Даля*

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ ДОЗВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ

У статті досліджується правовий режим надання адміністративних послуг у сфері дозвільної системи з урахуванням сучасних завдань адміністративно-правового регулювання суспільних відносин.

Ключові слова: правовий режим, адміністративна послуга, дозвільна система.

Подальший розвиток України як демократичної, соціальної, правової держави переконливо свідчить про зростання ролі адміністративного права щодо забезпечення масштабних політичних і соціально-економічних реформаційних заходів, що здійснюються сьогодні в українському суспільстві й спрямовані на впорядкування сучасних правовідносин, які мають відповідати міжнародним стандартам стосунків громадян з органами публічної адміністрації, а також сприятимуть належному захисту прав, свобод і законних інтересів людини.

За таких умов вкрай важливого значення набуває ефективне впровадження нової національної адміністративно-правової доктрини, яка зумовлює потребу перегляду змісту предмету та методу галузі адміністративного права, оновлення її основних завдань, вдосконалення механізмів адміністративно-правового регулювання суспільних відносин.

Не дивлячись на різноманітність існуючих дотепер наукових дискусій стосовно окремих новітніх правових інститутів даної фундаментальної галузі права, слід зазначити, що в теорії адміністративного права, законодавстві та навчальній літературі положення вищезгаданої доктрини поступово займають своє чільне місце. До прикладів таких змін можна віднести істотне уточнення сутності та змісту адміністративної юстиції, адміністра-